# הִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ סִימָן תכד תכה

רפה:

## תכד דִּין הַזְכָּרַת יַעֲלֶה וְיָבֹא בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

**א** [א]מַזְכִּירִין יַעֲלֶה וְיָבֹא (א) בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, [ב]וְאִם לֹא אָמַר (ג) (א) אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. (ב) וְאִם נִזְכַּר קֹדֶם שֶׁהִתְחִיל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, [ג]אוֹמֵר בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן רֹאשׁ חֹדֶשׁ לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְזִכָּרוֹן. הַגָּהּ: וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קפ״ח סָעִיף (ו׳) [ז׳]:

## תכה דִּינֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

**א** [א]רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, עַרְבִית שַׁחֲרִית וּמִנְחָה מִתְפַּלֵּל שֶׁבַע וְאוֹמֵר יַעֲלֶה וְיָבֹא בַּעֲבוֹדָה (א) [ב]וְאֵינוֹ מַזְכִּיר שֶׁל שַׁבָּת בְּיַעֲלֶה וְיָבֹא. וּמוֹצִיאִין שְׁנֵי סְפָרִים וְקוֹרִין בָּרִאשׁוֹן (ב) שִׁבְעָה בְּסֵדֶר הַיּוֹם (א) (ג) וּבַשֵּׁנִי קוֹרֵא מַפְטִיר ׳וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת׳ ׳וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם׳ (במדבר כח ט, יא) עַד סוֹף הַפָּרָשָׁה, (ד) [ג]וּמַפְטִירִין ׳הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי׳ (ישעיה סו א) (וְאִם מַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ עַיֵּן לְעֵיל סִימָן רפ״ד סָעִיף ב׳) [ד]חוּץ מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת (ה) שֶׁמַּפְטִירִין ׳עֲנִיָּה סֹעֲרָה׳ (שם נד יא). הַגָּהּ: (ו) וְיֵשׁ אוֹמְרִים (ג) ׳הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי׳ (טור ומרדכי פרק בני העיר (סי׳ תתלא) ומנהגים (חודש אב)) (ז) וְכֵן נוֹהֲגִין בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ. אֲבָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אָב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, מַפְטִירִין ׳שִׁמְעוּ׳ (ירמיה ג ד) (אבודרהם (סדר הפרשיות וההפטרות) ומרדכי פרק בני העיר (שם) ומנהגים (שם)) וְיֵשׁ אוֹמְרִים ׳הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי׳ [*] (ח) וְכֵן עִקָּר בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִנְהָג (תרומת הדשן סימן י״ט ומנהגי מהרא״ק). וְאִם אֵרַע רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, מַפְטִירִין בְּשֶׁל פָּרָשָׁה (מנהגים (דיני יולדות והפטרות)) וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תרפ״ה (סעי׳ א-ד): **ב** [ה]רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת, מַפְטִירִין בְּשַׁבָּת שֶׁלְּפָנָיו ׳וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ׳ (שמואל א׳ כ יח) (וְאֵין דּוֹחִין ׳עֲנִיָּה סֹעֲרָה׳ (ג) (ט) וְלֹא ׳שִׁמְעוּ׳ מִשּׁוּם ׳מָחָר חֹדֶשׁ׳) (מנהגים (שם)). וְאִם רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁנֵי יָמִים שַׁבָּת וְיוֹם רִאשׁוֹן, (י) [ו]מַפְטִירִין

### בְּאֵר הַגּוֹלָה

א שַׁבָּת כ״ד (ע״א) וּכְרַב דְּתַנְיָא כְּוָתֵיהּ. ב מֵימְרָא בִּבְרָכוֹת מ״ט (ע״ב). ג צִיַּנְתִּיו בְּסִימָן קפ״ח סָעִיף (ו׳) [ז׳].

א בְּרַיְיתָא בֵּיצָה י״ז (ע״א) עֲרוּבִין מ׳ (ע״ב). ב טור מָרְדְּכַי בְּפֶרֶק ב׳ דְּשַׁבָּת (סי׳ רפא). ג מֵימְרָא דְּרַב הוּנָא מְגִלָּה ל״א (ע״א). ד מָרְדְּכַי שָׁם (מגילה תתלא) וְהָרַב דָּוִד אַבּוּדְרַהֶם (סדר הפרשיות וההפטרות) וְכָתַב עָלָיו הַבֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש) שֶׁהוּא הָיָה בָּקִי בְּהָנֵי מִלֵּי טוּבָא וְלָכֵן רָאוּי לִסְמוֹךְ עַל דְּבָרָיו. ה שָׁם בַּגְּמָרָא. (מגילה לא.) ו בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכשר״ח) בְּשֵׁם חֲמִיו הָרַב רַבִּי יִצְחָק סב״ע.

### שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

חַיִּים וְהַכֹּל בּוֹ (סי׳ לז) שֶׁכָּתְבוּ כֵּן, דִּלְכָךְ אוֹמֵר עִם, לְפִי שֶׁיִּשְׂרָאֵל עִקָּר עַל פִּי הַמִּדְרָשׁ כו׳. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁנָּשָׂא וְנָתַן בָּזֶה מֵהָא דְּהַגָּהוֹת מַיְמוֹנִיּוֹת פֶּרֶק ג׳ דְּתַלְמוּד תּוֹרָה (אות ד׳), דְּקָאָמַר (אבות פרק ב מ״ב) טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ, וּבְתוֹסָפוֹת יְשָׁנִים סוֹף יוֹמָא (פה: ד״ה תשובה) וּבְרֵישׁ פֶּרֶק ז׳ דִּטְהָרוֹת (מ״ד, בפי׳ הר״ש), וּמַסִּיק דְּהַפְּשָׁט עִם עִקָּר אַךְ זִמְנִין דְּנָקֵט עִם עַל טָפֵל, עַיֵּן שָׁם:

**א** [בהג״ה] וְכֵן עִקָּר כו׳. וּבְדָגוּל מַרְבָּבָה בָּתַב שֶׁבִּפְרָג נוֹהֲגִין לְהַפְטִיר ׳שִׁמְעוּ׳. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה סִימָן תקמ״ט (סק״ג):

### בְּאֵר הֵיטֵב

**א** (א) בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. לְעִנְיַן אִם חָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּשַׁבָּת וּמָשַׁךְ סְעוּדָה שְׁלִישִׁית עַד הַלַּיְלָה אוֹ אִם חָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת, כָּתַבְתִּי הַכֹּל מְבֹאָר בְּסוֹף סִימָן קפ״ח (סק״ח) עַיֵּן שָׁם. וּלְעִנְיַן אִם אָכַל בֵּין מִנְחָה לְמַעֲרִיב בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אוֹ בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כָּתַבְתִּי הַכֹּל מְבֹאָר בְּסִימָן תי״ט (סק״א) עַיֵּן שָׁם: (ג) אֵין. דְּאִי בָּעֵי לֹא אָכַל פַּת:

**א** (א) וּבַשֵּׁנִי. לְשׁוֹן מִנְהָגִים (מנהג של ר״ח), וּמַנִּיחִים סֵפֶר תּוֹרָה שְׁנִיָּה אֶצְלָהּ וְאוֹמֵר חֲצִי קַדִּישׁ עַל שְׁנֵיהֶם: (ג) הַשָּׁמַיִם. וְאָז מַפְטִירִין בְּ׳כִי תֵצֵא׳, ׳רָנִּי עֲקָרָה׳ (ישעיה נד א) וְגַם ׳עֲנִיָּה סֹעֲרָה׳. לְבוּשׁ: **ב** (ג) וְלֹא ׳שִׁמְעוּ׳. זֶהוּ מִשְׁנָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה, דִּלְעוֹלָם אֵין רֹאשׁ חֹדֶשׁ אָב בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת:

### מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יֵשׁ לִנְהֹג בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ עַל כָּל פָּנִים בִּשְׁעַת מוּסָף שֶׁמַּזְכִּירִים מוּסְפֵי הַיּוֹם, דְּאוֹתָהּ זְכִירָה גַּם כֵּן הוּא כְּעֵין אוֹת. וְכָתַב הַפְּרִי מְגָדִים (סי׳ כה א״א סק״ל) שֶׁיֵּשׁ לַחֲלֹץ הַתְּפִלִּין בְּ׳וּבָא לְצִיּוֹן׳ קֹדֶם (ה) יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּשְׁמֹר חֻקֶּיךָ, וְיֵשׁ נוֹהֲגִים רַק לַחֲלֹץ הָרְצוּעוֹת מֵהָאֶצְבַּע קֹדֶם יְהִי רָצוֹן. מִיהוּ כָּל זֶה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, אֲבָל בְּחֹל הַמּוֹעֵד שֶׁהוּא יוֹם טוֹב גָּמוּר יֵשׁ לְחָלְצָם קֹדֶם הַלֵּל [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו)]:

**א** (א) אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. דְּאֵין חִיּוּב לֶאֱכֹל פַּת בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְאִם כֵּן אִי בָּעֵי לֹא הָוֵי אָכֵיל פַּת וְלֹא נִתְחַיֵּב כְּלָל בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן: (ב) וְאִם נִזְכַּר וְכוּ׳. עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קפ״ח בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אומר) דְּצָרִיךְ לוֹמַר בְּשֵׁם וּמַלְכוּת, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם עוֹד בְּסָעִיף י׳ לְעִנְיַן אִם בֵּרַךְ לְאַחַר שֶׁיָּצָא רֹאשׁ חֹדֶשׁ דְּצָרִיךְ לְהַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, דְּבָתַר הַתְחָלַת הַסְּעוּדָה אָזְלִינַן שֶׁהָיָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְכָתַב עוֹד הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן תי״ט (סק״א) דְּאִם הִתְפַּלֵּל עַרְבִית שֶׁלְּאַחַר רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲפִלּוּ הִתְפַּלֵּל מִבְּעוֹד יוֹם, שׁוּב אֵינוֹ מַזְכִּיר אַחַר כָּךְ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁהֲרֵי עֲשָׂאוֹ חֹל בִּתְפִלָּתוֹ, אֲבָל אִם הוּא לֹא הִתְפַּלֵּל אַף עַל פִּי שֶׁהַצִּבּוּר כְּבָר הִתְפַּלְּלוּ אֵינוֹ נִמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם וְצָרִיךְ לְהַזְכִּיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁאֵינוֹ נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי הַקָּהָל, אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לֶאֱכֹל מִקֹּדֶם, אֲבָל אִם הִתְחִיל לֶאֱכֹל אַחַר שֶׁהִתְפַּלְּלוּ הַקָּהָל מַעֲרִיב אֲפִלּוּ הִתְפַּלְּלוּ מִבְּעוֹד יוֹם אֵינוֹ מַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. וְכָל זֶה בְּשֶׁהִתְפַּלֵּל עַל כָּל פָּנִים מִנְחָה, אֲבָל אִם לֹא הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן מִנְחָה אֲפִלּוּ מַתְחִיל לֶאֱכֹל אַחַר תְּפִלַּת מַעֲרִיב שֶׁל הַקָּהָל נַמִּי צָרִיךְ לְהַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, דְּלֵיכָא לְמֵימַר שֶׁיִּמָּשֵׁךְ אַחַר הַקָּהָל שֶׁהֲרֵי עַל כָּרְחוֹ רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא אֶצְלוֹ שֶׁהֲרֵי לֹא הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן מִנְחָה, וְצָרִיךְ עַל כָּרְחוֹ לְהַזְכִּיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה. וְהוּא הַדִּין אִיפְּכָא אִם הַקָּהָל הִתְפַּלְּלוּ בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ מַעֲרִיב מִבְּעוֹד יוֹם וְהִתְחִיל לֶאֱכֹל אַחַר עַרְבִית אַף עַל פִּי שֶׁהוּא לֹא הִתְפַּלֵּל עַרְבִית, אַף עַל פִּי כֵן מַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ דְּנִמְשָׁךְ אַחֲרֵי הַקָּהָל, מִיהוּ אִם הוּא לֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה עֲדַיִן אֵינוֹ מַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ כֵּיוָן שֶׁעָתִיד לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה שֶׁל חֹל. כָּל זֶה כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם וְהֶעְתִּיקוּהוּ (א) הָאַחֲרוֹנִים לְדִינָא:

**א** (א) וְאֵינוֹ מַזְכִּיר וְכוּ׳. שֶׁהֲרֵי כְּבָר הִזְכִּיר שַׁבָּת בִּבְרָכָה רְבִיעִית: (ב) שִׁבְעָה בְּסֵדֶר הַיּוֹם. דִּלְכַתְּחִלָּה (א) אֵין מַפְטִיר עוֹלֶה לְמִנְיַן שִׁבְעָה וּכְדִלְעֵיל סִימָן רפ״ב סָעִיף ד׳: (ג) וּבַשֵּׁנִי קוֹרֵא. וּמַנִּיחִין סֵפֶר שֵׁנִי (ג) אֵצֶל סֵפֶר רִאשׁוֹן וְאוֹמֵר חֲצִי קַדִּישׁ עַל שְׁנֵיהֶם: (ד) וּמַפְטִירִין ׳הַשָּׁמַיִם׳ וְכוּ׳. שֶׁשָּׁם נִזְכָּר מֵעִנְיַן (ג) רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְאִם שָׁכַח וְקָרָא בַּהַפְטָרָה שֶׁל שָׁבוּעַ, קוֹרֵא אַחֲרֶיהָ ׳הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי׳, וְאִם נִזְכַּר אַחַר שֶׁכְּבָר בֵּרַךְ בְּרָכוֹת אַחֲרוֹנוֹת קוֹרֵא אוֹתָהּ בְּלִי בְּרָכָה: (ה) שֶׁמַּפְטִירִין ׳עֲנִיָּה׳ וְכוּ׳. מִפְּנֵי שֶׁאֵין לְדַלֵּג שְׁבַע דְּנֶחָמְתָא עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תכ״ח סָעִיף ח׳: (ו) וְיֵשׁ אוֹמְרִים ׳הַשָּׁמַיִם׳ וְכוּ׳. דִּבְהַפְטָרָה זוֹ יֵשׁ בָּהּ תַּרְתֵּי, זִכְרוֹן רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְנֶחָמוֹת יְרוּשָׁלַיִם: (ז) וְכֵן נוֹהֲגִים. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאַף עַל פִּי כֵן אֵין לְדַלֵּג אַחַת מִשְּׁבַע דְּנֶחָמְתָא, וְעַל כֵּן כְּשֶׁיַּפְטִירוּ בְּפָרָשַׁת ׳תֵּצֵא׳ בְּ׳רָנִּי עֲקָרָה׳ יְסַיְּמוּ גַּם בַּ׳עֲנִיָּה סֹעֲרָה׳ הַכְּתוּבָה אַחֲרֶיהָ: (ח) וְכֵן עִקָּר בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִנְהָג. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א (ד״ה וי״א השמים) שֶׁדָּחָה סְבָרָא זוֹ מֵהֲלָכָה וּפָסַק כְּדֵעָה רִאשׁוֹנָה דְּמַפְטִירִין ׳שִׁמְעוּ׳: **ב** (ט) וְלֹא ׳שִׁמְעוּ׳. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) דְּאַגַּב שִׁיטְפָא הִזְכִּיר זֹאת בַּהַגָּ״הּ, דִּלְעוֹלָם לֹא חָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אָב בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת: (י) מַפְטִירִין ׳הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי׳. דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ דְּיוֹם שֵׁנִי דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא עִקָּר וְנַפְטִיר בְּשַׁבָּת ׳מָחָר חֹדֶשׁ׳:

### שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) מִשּׁוּם דִּבְמַעֲרָבָא הָיוּ מְבָרְכִין עַל חֲלִיצַת תְּפִלִּין, לִשְׁמֹר חֻקָּיו:

**א** (א) הָאֵלִיָּה רַבָּה (סי׳ קפח סק״כ) וְהַחַיֵּי אָדָם (כלל קיח ס״ג):

**א** (א) הַגְּרָ״א (ד״ה וקורין). וְכֵן כָּתַב בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א), וּדְלֹא כְּמַשְׁמָעוּת הַפְּרִי חָדָשׁ בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם: (ג) אַחֲרוֹנִים: (ג) אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah